

Startnotitie MKB toets – Wetsvoorstel Wet inkomensverzekering arbeidsongeschiktheidsrisico zelfstandigen

Datum: 29 februari 2024

Tijd: Van 14:00 tot 15:30 uur

Locatie: Digitaal via MS Teams. Link volgt.

Wat is een MKB-toets?

De MKB-toets is bedoeld om MKB'ers de gelegenheid te geven om op basis van hun praktijkervaring input te leveren op beleidsvoorstellen. Alle deelnemers kunnen vrijuit en vertrouwelijk het voorstel bespreken. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW) is met name geïnteresseerd in of het voorstel werkbaar en uitvoerbaar is voor zelfstandigen en of de regeldruklast niet onevenredig is. Bij wet- en regelgeving spelen veel uiteenlopende belangen een rol. SZW wil graag via de MKB-toets in kaart brengen wat de gevolgen zijn van het voorstel voor MKB'ers, zodat de belangen van het bedrijfsleven op een juiste manier kunnen worden afgewogen tegen andere maatschappelijke belangen. Niet elk bezwaar kan dus gehonoreerd worden, maar SZW wil de ervaringen van MKB-ondernemers wel serieus meenemen. De conclusies en aanbevelingen in het verslag van de MKB-toets worden verwerkt in de Memorie van Toelichting van het wetsvoorstel.

I Aanleiding en context

In het Pensioenakkoord is afgesproken dat er een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen komt.¹ Aan sociale partners is daarnaast gevraagd om – in overleg met vertegenwoordigers van zelfstandigenorganisaties – een voorstel uit te werken dat uitvoerbaar, betaalbaar en voor een ieder en toegankelijk is. In 2020 hebben de sociale partners het voorstel "Keuze voor zekerheid" uitgebracht, waarbij zij een voorstel hebben gedaan voor de vormgeving van deze maatregel.² In verschillende brieven heeft het (vorige) kabinet de voortgang van de uitwerking van de verplichtstelling aan de Kamer gemeld.³ Het voornemen om tot een verplichte verzekering voor zelfstandigen te komen, is daarnaast opgenomen in het Coalitieakkoord "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst", met als voorwaarden het voorkomen van oneerlijke concurrentie en te grote inkomensrisico's voor individuen.

Met de in dit wetsvoorstel beschreven maatregel(en) wordt een groot gedeelte van de zelfstandigen verplicht verzekerd tegen het arbeidsongeschiktheidsrisico. Deze verplichtstelling acht het kabinet om verschillende redenen wenselijk. Ten eerste omdat op deze wijze wordt gewaarborgd dat alle zelfstandigen ook in hun

¹ Kamerstukken II 2019/20, 32043, nr. 457.

² Stichting van de Arbeid (2020). Keuzes in zekerheid.

³ Kamerstukken I 202/21, 35074, V, Kamerstukken II 2021/22, 29544, nr. 1112, Kamerstukken II 2022/23, 29544, nr. 1176.

inkomen kunnen voorzien als er daadwerkelijk sprake is van arbeidsongeschiktheid. Ten tweede omdat er hiermee sprake is van een gelijk speelveld tussen werknemers en zelfstandigen: waar voor werknemers de WIA geldt, geldt voor zelfstandigen deze verzekering. Hiermee wordt ook het beroep op de bijstand verminderd, omdat zelfstandigen eerst een beroep zullen doen op deze verzekering, voordat ze terugvallen op de bijstand.

II Voorstel

Geregeld wordt dat zelfstandigen die ondernemer zijn voor de inkomstenbelasting (zogenaamde IB-ondernemers) en meewerkende partners verzekerd zijn voor arbeidsongeschiktheid. Conform het wetsvoorstel hoeven zelfstandigen (en meewerkende partners) hiervoor geen actie te ondernemen: zij zijn na invoering van de wet publiek verzekerd voor arbeidsongeschiktheid.

Wachttijd

De verzekerde zelfstandige en de verzekerde meewerkende partner kunnen aanspraak maken op een uitkering wanneer deze persoon arbeidsongeschikt is en de wachttijd van 52 weken (één jaar) heeft doorlopen. Dat betekent dat zij het eerste ziektejaar zelf financieel moeten overbruggen.

Het recht op uitkering

Na afloop van de wachttijd wordt het recht op uitkering getoetst.

Het recht op uitkering zal getoetst worden door het UWV (in een zogenaamde claimbeoordeling). Daarbij wordt gekeken of de wachttijd is volbracht, en of er ten gevolge van de arbeidsongeschiktheid sprake is van een inkomensverlies van 35% of meer van het inkomen dat in de periode vóór het ingaan van de arbeidsongeschiktheid werd verdiend.

De hoogte van de uitkering

De hoogte van de uitkering is gebaseerd op wat de zelfstandige in het jaar voorafgaand aan het intreden van de ziekte aan winst heeft genoten. Er bestaat daardoor alleen recht op een uitkering indien daadwerkelijk inkomen als zelfstandige is genoten. Als dat een hoger uitkeringsbedrag oplevert, wordt de uitkering gebaseerd op het gemiddelde aan winst van de drie jaren voorafgaand aan de eerste ziektedag.

De uitkering bedraagt bij volledige arbeidsongeschiktheid maximaal 70% van 143% van het minimumloon. De maximale uitkering is daarmee in de praktijk gelijk aan 100% van het minimumloon. Als iemand gedeeltelijk arbeidsongeschikt is, is de uitkering navenant minder.

In de praktijk betekent bovenstaande het volgende:

- Als het inkomen (winst) van de zelfstandige voorafgaand aan de eerste dag van arbeidsongeschiktheid beneden het wettelijk minimumloon ligt, dan wordt de uitkering aan dat inkomen gerelateerd.
- Als inkomen (winst) voorafgaand aan de eerste dag van arbeidsongeschiktheid gelijk is aan of ligt boven het wettelijk minimumloon, dan wordt de uitkering gerelateerd aan het wettelijk minimumloon.

Verrekening van inkomsten naast de uitkering

Er is een werkhervattingsprikkel voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten, door inkomsten naast de uitkering, niet volledig met de uitkering te verrekenen. Eventuele inkomsten die de zelfstandige nog verdient, worden voor 70% verrekend met de uitkering.

Bekostiging van de verzekering (premielasten)

De maatstaf voor de premie-inning is de winst uit onderneming. Voor de premiegrondslag geldt – net als de uitkeringsgrondslag – dat de belastbare winst uit onderneming vermeerderd wordt met de ondernemersaftrek en de MKB-winstvrijstelling. De maximale premiegrondslag (het bedrag waarover de te betalen premie berekend zal worden) is 143% van het minimumloon. Als het bedrag dat de zelfstandige aan winst uit onderneming heeft, minder is dan 143% van het minimumloon, betaalt hij ook navenant minder. Als de zelfstandige een hoger bedrag aan winst uit onderneming heeft dan 143% van het minimumloon betaalt hij premie over 143% van het minimumloon. Het verwachte premiepercentage zal rond de 7,5 à 8% van de grondslag liggen die dus maximaal 143% van het minimumloon is.

Een vereenvoudigd voorbeeld: als de premiegrondslag € 30.000 euro is, en het premiepercentage 8%, is de zelfstandige over dat kalenderjaar $0,08 \times € 30.000 = € 2.400$ verschuldigd.

De premie is een brutobedrag; deze is fiscaal aftrekbaar.

Re-integratie, rechten en plichten

Gedurende de wachttijdfase geldt er geen re-integratieverplichting, maar van de zelfstandige zal in algemene zin verwacht worden dat hij zich inspant om te herstellen en een beroep op uitkering probeert te voorkomen. Gedurende de wachttijd geldt een recht op ondersteuning bij re-integratie voor zelfstandigen.

Vanaf het moment dat een zelfstandige een uitkering ontvangt heeft UWV een verplichte rol in de re-integratie. Deze verplichting gaat gepaard met een verplichting voor de zelfstandige om zelf aan re-integratie te werken. De re-integratieactiviteiten gericht op herstel en terugkeer zullen zich eerst richten op het eigen werk of werk in het eigen bedrijf. Mocht dat niet leiden tot werkhervatting, dan zal de re-integratie zich richten op werkhervatting in loondienst.

De opt-out (de uitstapmogelijkheid)

Onder voorwaarden kan de zelfstandige uit de publieke verzekering stappen (het gebruik maken van de opt-out). Belangrijkste voorwaarde is dat de zelfstandige elders een private arbeidsongeschiktheidsverzekering moet hebben afgesloten die wat betreft dekking en polisvoorwaarden, waar het de belangrijkste voorwaarden betreft, minimaal gelijk is aan de publieke arbeidsongeschiktheidsverzekering. Ook moet de private verzekering een premie kennen die ten minste gelijk is aan de publieke verzekering. Als wordt voldaan aan deze voorwaarden, is er geen publieke verzekeringsplicht meer (en dus geen verplichting om premie te betalen).

Een aantal voorwaarden die vallen onder het minimumdekkingsvereiste (niet limitatief):

- een arbeidsongeschiktheidsdrempel van niet hoger dan 35%;
- een wachttijd van niet langer dan één jaar;
- uitgangspunt is dat de verzekering tot de AOW-gerechtigde leeftijd blijft gelden;
- geen medische uitsluitingen, waarbij een bepaald ziektebeeld wordt uitgesloten, waardoor bij het intreden van dat ziektebeeld geen recht op uitkering kan ontstaan;
- bij arbeidsongeschiktheid is er recht op een uitkering die qua hoogte ten minste gelijk is aan de uitkering die de publieke verzekering zou bieden.

Stabiliteitsbijdrage

Bij de keuze gebruik te maken van de opt-out en dus om uit de publieke arbeidsongeschiktheidsverzekering te stappen zal de zelfstandige een bijdrage moeten betalen om de stabiliteit van het stelsel veilig te stellen. Zou een dusdanige bijdrage geen onderdeel te zijn van het (duale) stelsel dan dreigt het stelsel uit evenwicht te geraken. Naar inschatting zullen bij een (vrijblijvende) opt-out met name groepen met grotere risico's (denk aan risicoberoepen en medische risicogroepen) oververtegenwoordigd zijn binnen de publieke verzekering. De stabiliteitsbijdrage zorgt ervoor dat de effecten van de opt-out op de publieke premie teniet worden gedaan. De stabiliteitsbijdrage zal door de verzekeraar afgedragen worden aan UWV en is dus onderdeel van de premie die de zelfstandige aan de verzekeraar betaalt. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de zelfstandige alleen een bedrag hoeft te betalen aan de verzekeraar waarbij hij de verzekering heeft afgesloten.

Overgangsrecht

Voor zelfstandigen die al een private verzekering hebben, zal overgangsrecht worden gemaakt. Dat betekent dat voor hen net iets andere regels gelden onder nader te bepalen voorwaarden.

III Ondersteuning

In aanloop naar inwerkingtreding van het wetsvoorstel zal ook een informatiecampagne gestart worden. We zijn daarbij benieuwd of en welke behoefte er is t.a.v. informatievoorziening en ondersteuning, al dan niet met hulp van andere partijen.

IV Vragen

1. Was u bekend met het voornemen van de regering voor een publieke arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen?
2. Wat vindt u in algemene zin van het wetsvoorstel?
3. Zijn er specifieke onderdelen van de maatregel waar u uw gedachten over wenst te delen?
4. Is het voldoende duidelijk aan welke voorwaarden u moet voldoen om het recht op uitkering te hebben?
5. Is het voldoende duidelijk aan welke voorwaarden u moet voldoen om gebruik te maken van de opt-out?
6. Welke informatie t.a.v. de nieuwe maatregel verwacht u? Waar heeft u behoefte aan?
7. Heeft u ten aanzien van de aangekondigde maatregel hulp nodig? Zo ja, waar verwacht u dan terecht te kunnen?